

PRAVILA KRIKETA

1.0 Uvod

1.1 Povijest pravila

Pravila kriketa datiraju unatrag nekih 250 godina. Od osnutka 1787 godine, Marylebone Kriket Klub (MCC) je priznat kao jedino tijelo ovlašteno izdavati Pravila kriketa kao i raditi eventualne izmjene i dopune istih. Tijekom ovih 250 godina, Pravila su se relativno malo mijenjala, a najviše iz razloga što su igrači kriketa uvijek igrali ovaj šport u duhu igre kao i u skladu s propisanim pravilima.

2.0 Osnove igre

2.1 Što je kriket

Kriket je timski šport gdje se jedna ekipa sastoji od 11 igrača i jedne rezerve, a utakmice mogu trajati od tri sata sve do pet dana (po šest sati igre u jednom danu). Kriket se igra ljeti, po suhim i toplim vremenskim uvjetima – i utakmice se prekidaju za vrijeme naleta kiše.

2.1.1 Teren

Kriket teren je ovalnog oblika, dimenzija 130 x 110 m, što znače da je otprilike 1,5 veći od nogometnog terena.

Glavnina igre se odvija na središnjem dijelu (staza) koji se nalazi u sredini terena, a ime dimenzije 20,12 x 3,05 m. Staza može biti napravljena od nisko pokošene trave, umjetne trave (tj. tepih) ili plastike.

Na svakom kraju staze nalazi se po tri štapa (vrata), koja su visine 71,1 cm i širine 22,86 cm.

2.1.2 Lopta

Lopta je tamno crvene ili bijele boje, teži između 155,9 i 163,0 grama, a obima je između 22,4 i 22,9 cm. Po veličini slična je lopti za tenis ili baseball.

Lopta se izrađuje od kože, od četiri dijela, a ima 4 ili 6 šavova.

2.1.3 Palica

Palica mora biti izrađena od materijala koji ne oštećuje loptu. Palice se izrađuju od drveta, i to najčešće engleske vrbe.

Palica ne smije biti duža od 96,5 cm (uključujući ručku) niti šira od 10,8 cm.

2.1.4 Suci

Dva suca vode brigu o tome da se igra na terenu odvija u skladu s duhom kao i pravilima igre kriket.

Pored ovog, dva bodovna suca vode brigu o tome da se rezultat bilježi točno i u skladu s odlukama glavnih sudaca na terenu.

2.1.5 Igra

Radi jednostavnosti, u ovom kratkom opisu igre držati ćemo se pravila za utakmice koje traju jedan dan ili kraće.

Utakmica se odvija u dva dijela, gdje svaka ekipa ima pravo baciti, odnosno primiti dogovoreni broj bacanja od protivničke ekipe. U bilo kojem trenutku, osim sudaca, na terenu smije biti 11 igrača ekipe koja baca, odnosno proba izbaciti protivničke udarače, kao i 2 igrača ekipe koja udara, odnosno ostvaruje trčanja.

Najprije prva ekipa (ekipa 'A') ostvaruje trčanja (udaračka ekipa) na način da udarači probaju udariti loptu u prazan dio terena te pretrčavaju stazu od jednog kraja do drugog sve dok bacačka ekipa (ekipa 'B') ne vrati loptu do vratara ili bacača. Za svako pretrčavanje staze ostvaruje se jedno trčanje. U slučaju da udarač udari loptu po zemlji preko granice terena automatski dobiva 4 četiri trčanja (bez obveze pretrčavanja staze), a ako udari loptu tako da ode preko granice prije nego li dotakne zemlju automatski dobiva 6 trčanja (bez obveze pretrčavanja staze).

Udaračka ekipa ima pravo ostvarivati trčanja sve dok a) bacačka ekipa baci dogovoreni broj lopti udaračima, ili b) bacačka ekipa ne izbaci 10 od 11 udarača.

Postoji 10 različitih način na koji se udarač može izbaciti.

Nakon stanke ekipe zamjene uloge, i bacačke ekipa postane udaračka ekipa i obrnuto. Nova udaračka ekipa ('B') proba ostvariti veći broj trčanja od prethodne udaračke ekipe ('A') unutar dozvoljenog broja bacanja.

U slučaju da nova udaračka ekipa ('B') prestigne broj trčanja koja je prethodna udaračka ekipa ('A') ostvarila, utakmica se prekida i ekipa 'B' se proglašava pobjednikom. Ukoliko ekipa 'B' ostvari isti broj trčanja kao i ekipa 'A' utakmica se smatra kao neodlučena ili neriješena. Ukoliko ekipa 'A' izbaci svih 10 udarača nove udaračke ekipe ('B') ili nova udaračka ekipa ne postigne broj trčanja koja je prethodno ekipa 'A' ostvarila, ekipa 'A' se smatra pobjednikom.

2.2 Formatu igre

Kriket se igra u raznim formatima, svaka od kojih ima svoje pojedinosti, iako su osnove igre iste.

2.2.1 Test Match

Ovo je najzahtjevniji format športa, gdje jedna utakmica može trajati do pet dana (s time da se dnevno igra po šest sati).

Samo 10 od ukupno 104 članica ICC-a igraju ovaj format igre, a to su:

- Južnoafrička republika
- Australija
- Indija
- Novi Zeland
- Engleska
- Pakistan
- Karipski otoci (West Indies)
- Šri Lanka
- Bangladesh
- Zimbabwe

Za razliku od ostalih formata gdje ima pravo samo jednom, u Test Match-u svaka ekipa ima pravo dva puta bacati i udarati. Također nema ograničenja na broj bacanja koja jedna ili druga ekipa smije baciti. Jedino je ograničenje da se u svakom danu igre mora baciti 540 bacanja (osim u slučaju prekida radi kiše).

2.2.2 Jednodnevne utakmice (ODI)

Zovu se jednodnevne utakmice jer se moraju dovršiti u jednom danu. Profesionalci igraju na način da svaka ekipa baca po maksimalno 50 overa, dok u amaterskim ili juniorskim ligama dogovoren broj overa može biti 40, 35, 30 ili 25. Najčešće se igra 35 ili 40 overa po ekipi.

Utakmica (50 overa po ekipi) obično traje oko sedam i pol sata – svaki dio po tri i pol sata sa stankom od 30 minuta između prvog i drugog dijela.

2.2.3 Twenty-20

Zove se Twenty-20 jer svaka ekipa baca po maksimalno 20 overa.

Utakmica obično traje oko dva i pol sata – svaki dio po sat i deset minuta sa stankom od 10 minuta između prvog i drugog dijela.

2.2.4 Dvoranski kriket

Igra se u par varijanti – 6 igrača po ekipi ili 8 igrača po ekipi. Osnovna pravila igre vrijede.

Postoje posebna pravila oko ostvarenja trčanja - npr. kada je udarač izbačen ne gubi pravo nastaviti udarati (kao što je slučaj u običnom kriketu) nego mu se 5 trčanja odbije u ukupnog broja ostvarenih trčanja.

2.2.5 Kriket na plaži

Igra se samo rekreativno. Sva osnovna pravila igre vrijede.

3.0 Pravila

3.1 Značajni datumi

- 1700. Kriket se počinje igrati
- 1744. Prva formalna pravila napisana (za koje se zna)
- 1755. Pravila prvi puta izmijenjena
- 1774. Pravila dopunjena od strane plemića iz engleskih županija Kent, Hampshire, Surrey, Sussex i Middlesex
- 1786. Pravila ponovno dopunjena od strane istih čimbenika
- 1788. MCC preuzima brigu za pravila i usvaja postojeća pravila dana 30.05.1788. godine
- 1835. MCC dopunjava pravila 19.05.1835. godine
- 1884. MCC dopunjava pravila 21.04.1884. godine nakon konzultacija s kriket klubovima diljem svijeta
- 1947. Nova pravila usvojena na izvanrednoj skupštini MCC-a 07.05.1947. godine
- 1979. Čistopis izdan
- 1992. Novi čistopis izdan (uvažavajući izmjene i dopune iz proteklih 12 godina)
- 2000. Pravila dopunjena i preambula 'U duhu igre kriketa' dodana kao sastavni dio pravila dana 03.05.2000. godine

3.2 Pravila

Pravila igre kriketa napisana u 42 članka, u kojima se opširno propisuju kako se igra smie odvijati.

- Članak 1. (Igrači)
- Članak 2. (Zamjene)
- Članak 3. (Suci)
- Članak 4. (Bodovni suci)
- Članak 5. (Lopta)
- Članak 6. (Palica)
- Članak 7. (Staza)
- Članak 8. (Vrata)
- Članak 9. (Oznake na stazi)
- Članak 10. (Priprema i održavanje terena)
- Članak 11. (Pokrivanje staze)
- Članak 12. ()

- Članak 13. (Prisilan nastavak)
- Članak 14. (Deklaracija i predaja)
- Članak 15. (Stanke)
- Članak 16. (Početak / Kraj igre)
- Članak 17. (Vježbanje na terenu)
- Članak 18. (Ostvarivanje trčanja)
- Članak 19. (Granice)
- Članak 20. (Izgubljena lopta)
- Članak 21. (Rezultat)
- Članak 22. (Over)
- Članak 23. (Mrtva lopta)
- Članak 24. (Prijestup)
- Članak 25. (Nedohvatljiva lopta)
- Članak 26. ()
- Članak 27. (Apeliranje)
- Članak 28. (Oborena vrata)
- Članak 29. (Udarač van dozvoljenog prostora)
- Članak 30. (Srušena vrata)
- Članak 31. (Vremenski prekršaj)
- Članak 32. (Uhvaćen)
- Članak 33. (Rukovanje loptom)
- Članak 34. (Višestruko udaranje lopte)
- Članak 35. (Rušenje vrata)
- Članak 36. (LBW)
- Članak 37. (Ometanje bacačke ekipe)
- Članak 38. ()
- Članak 39. ()
- Članak 40. (Vratar)
- Članak 41. (Branic)
- Članak 42. (Pošteno i nepošteno igranje)